CZYTANKA O ZMIANIE CZASU

Skąd się wzięła zmiana czasu?

kl. 4–6

Czy wiesz, że zegarki przestawiamy dopiero od nieco ponad stu lat? Pomysł wymyślano kilka razy. Już w 1784 roku Amerykanin Benjamin Franklin napisał żartobliwy artykuł, że ludzie powinni wcześniej wstawać i wcześniej chodzić spać, żeby oszczędzać świece. Nikt nie potraktował tego poważnie.

Na serio zajął się tym Brytyjczyk William Willett. W 1907 roku wydał broszurę „The Waste of Daylight", czyli „Marnowanie światła dziennego". Proponował, by latem przesuwać zegary aż o 80 minut. Parlament brytyjski długo o tym dyskutował, ale pomysłu nie przyjął.

Pierwsze zmieniły czas Niemcy i Austro-Węgry – w czasie I wojny światowej, 30 kwietnia 1916 roku. Chodziło o oszczędzanie węgla potrzebnego do produkcji energii. Wkrótce zrobiły to także inne kraje.

W Polsce czas letni wprowadzono po raz pierwszy w 1919 roku, potem w różnych okresach, a bez przerwy stosujemy go od 1977 roku. Do 1995 roku czas zimowy wracał w ostatnią niedzielę września, a dziś – w ostatnią niedzielę października.

Czy zmiana czasu się opłaca? Naukowcy nie są zgodni. W 2018 roku Komisja Europejska zapytała mieszkańców Unii o zdanie. Odpowiedziało ponad 4,6 miliona osób, a 84% z nich chciało skończyć z przestawianiem zegarków. W 2019 roku Parlament Europejski poparł ten pomysł, ale kraje Unii do dziś się nie porozumiały.

Dlatego w 2027 roku znów przestawimy zegarki dwa razy: 28 marca o godzinę do przodu i 31 października o godzinę do tyłu.

Czas letni i zimowy

„Czas zimowy" to w rzeczywistości zwykły czas strefowy Polski – czas środkowoeuropejski (UTC+1). Czas letni wyprzedza go o godzinę (UTC+2).

Sprawdź, co pamiętasz

kl. 4–6

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

1 Prawda czy fałsz? Wpisz P albo F.

☐ 1. Benjamin Franklin żartował, że ludzie powinni wcześniej wstawać.

☐ 2. William Willett proponował przesunięcie zegarów o 80 minut.

☐ 3. Wielka Brytania od razu przyjęła pomysł Willetta.

☐ 4. Jako pierwsze czas zmieniły Niemcy i Austro-Węgry w 1916 roku.

☐ 5. W Polsce czas letni stosujemy bez przerwy od 1919 roku.

☐ 6. Do 1995 roku czas zimowy wracał w Polsce we wrześniu.

☐ 7. W ankiecie z 2018 roku większość chciała dalej zmieniać czas.

☐ 8. W 2027 roku zegarki przestawimy 28 marca i 31 października.

2 Odpowiedz pełnym zdaniem.

a) Po co w czasie I wojny światowej wprowadzono zmianę czasu?

_____

b) Co oznacza tytuł broszury Willetta?

_____

c) Dlaczego w Unii Europejskiej nadal zmieniamy czas, choć wiele osób jest przeciw?

_____

Oś czasu, słowniczek, twoje zdanie

kl. 4–6

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

3 Oś czasu – ponumeruj wydarzenia od najdawniejszego (1) do najnowszego (5).

- [ ] w Polsce zmieniamy czas już bez przerwy
- [ ] żartobliwy artykuł Benjamina Franklina
- [ ] ankieta Komisji Europejskiej
- [ ] pierwsza zmiana czasu w Niemczech i Austro-Węgrzech
- [ ] broszura Williama Willetta

4 Słowniczek – połącz słowo z jego znaczeniem (wpisz literę).

[ ] **broszura**	A) zestaw pytań, na które odpowiadają ludzie
[ ] **parlament**	B) plan z dokładnymi datami
[ ] **ankieta**	C) cienka książeczka z tekstem na jeden temat
[ ] **strefa czasowa**	D) obszar Ziemi, na którym obowiązuje ten sam czas
[ ] **harmonogram**	E) zgromadzenie posłów, które uchwala prawo

5 Twoje zdanie: zmieniać czas czy nie? Wypisz po jednym argumencie i zdecyduj.

Za zmianą czasu: _____

_____

Przeciw zmianie czasu: _____

_____

Moim zdaniem _____

DLA NAUCZYCIELA I RODZICA

Odpowiedzi

kl. 4–6

Zadanie 1

1 – P · 2 – P · 3 – F · 4 – P · 5 – F · 6 – P · 7 – F · 8 – P

Zadanie 2 (przykładowe odpowiedzi)

a) Żeby oszczędzać węgiel potrzebny do produkcji energii.

b) „Marnowanie światła dziennego”.

c) Bo kraje Unii nie porozumiały się w sprawie zniesienia zmiany czasu.

Zadanie 3

Kratki od góry: 4, 1, 5, 3, 2

Zadanie 4

broszura – C · parlament – E · ankieta – A · strefa czasowa – D · harmonogram – B

Zadanie 5

Odpowiedź własna. Przykłady: za – dłuższe jasne wieczory latem, więcej czasu na zabawę i sport na dworze; przeciw – trudniej się wyspać, zamieszanie z zegarami i rozkładami jazdy, badania nie potwierdzają oszczędności energii.

Źródła faktów

Wikipedia: Czas letni (Franklin 1784, Willett 1907, Niemcy i Austro-Węgry 30.04.1916, czas letni w Polsce: 1919, 1945–1949, 1957–1964, od 1977; do 1995 r. odwoływany w ostatnią niedzielę września; ankieta UE 2018, Parlament Europejski 2019); William Willett – broszura „The Waste of Daylight”, przesunięcie o 80 minut. Komisja Europejska C/2026/1660 i uzasadnienie projektu rozporządzenia na lata 2027–2031 (gov.pl): ponad 4,6 mln odpowiedzi, 84% za zniesieniem zmian czasu; daty 28.03 i 31.10.2027.